

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIV. Ч. 83. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 27. квітня 1946. No. 83. New York and Jersey City, Saturday, April 27, 1946 Vol. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America.

FIVE CENTS elsewhere.

АЙЗЕНГАВЕР ЗА МІЛІТАРНУ, ЕКОНОМІЧНУ І ДУХОВУ СИЛУ АМЕРИКИ

Нагальник штабу, ген. Двайт Д. Айзенгавер, говорячи в Нью-Йорку на вечері, що була закінченням 60-літньої річної конвенції Товариства Американських Видавців Часописів, на тему світового й тривкого миру, заявив, що Злучені Держави мусять задержати свою мілітарну, економічну та духову силу для власної безпеки, як теж на те, щоби піддержати мир у світі. Знов до світового замирення, казав Айзенгавер, треба йти рівночасно трьома шляхами: 1. Організована міжнародна співпраця. 2. Взаємне міжнародне порозуміння. 3. Ступеневе міжнародне роззброєння.

СТАЛІН І ГІТЛЕР ЗАВИНИЛИ ВІЙНУ

В четвер передавано через радіо дискусію з Тавн Гол в Нью-Йорку на тему „Яка повинна бути наша політика супроти Росії?“ На ту тему говорили: д-р Роберт М. Гочинс, канцлер Шикагоського Університету, і Джордж Г. Ірле, бувший офіцер від маринарки і бувший посол до Болгарії й Австрії та бувший губернатор Пенсивенії. Гочинс був за те, щоби Злучені Держави не підготовляли себе мілітарно, бо таке підготування може бути звернене тільки проти Росії, бо тільки вона одна моглаб нас заатакувати. А на таке шкода труду і грошей, казав він; нам треба мира, а не перегон у зброєнню. Знов Ірле заявив, що не було би Другої Світової Війни, якщоб Сталін не був підписав угоди з Гітлером в серпні 1939 року. Отже Сталін допоміг викликати ту війну. Він бажав собі цієї війни, рахуючи на те, що не-большевицькі краї у тій війні себе взаємно знищать і тим отворять Росії шлях до світового панування. Молотов, советський міністер заграничних справ, казав Ірле, в тому самому часі рівночасно заохочував Польщу як „свого великого словянського брата“, щоби ставила опір Німеччині, обіцяючи допомогу. А потім нею з Гітлером поділився. Ірле був за мілітарно сильну Америку. Таку, що давалаб Советам зрозуміти, що якщоб вони скинули на американську землю першу атомову бомбу, то „ми у відплату зможемо знищити і знищимо кожне село, кожне містечко і кожне місто в Росії“.

Гочинс обороняв становище, щоби виявити супроти Росії добру волю і мирне відношення та цілком залишити в Америці всяку мілітарну підготовку.

УКРАЇНЕЦЬ-СПЕЦІАЛІСТ ІДЕ ДО КИТАЮ.

Канадійський „Український Голос“ пише, що д-р В. С. Чепіль, що займався дослідями над землею в домініяльній експериментальній стації в Свифт Корент у Канаді, виїжджає як земельний експерт УНРРА до Китаю. Тимчасово виїхав до Вашингтону, щоби там перейти ще короткий курс. В Китаю він матиме завдання повернути землі втрачені в часі війни продуктивність, бо в Китаю провадилося „осмалення землі“ на такий лад, як це було в Україні.

ЧИ В НАС ІНАКШЕ?

Журиться П. П. Йолес польським життям в Америці й пише: „Часто сентиментальні газетарі питають самі себе: Що то буде з американськими поляками за 10 або 20 років, як уже не буде польських газет, бо стара еміграція або вимре, або стане через старість неактивною? Як довго вдержаться наші організації, нині піддержувані майже виключно старими імігрантами?.. Молода генерація не приходить на наші віча, молода генерація не приходить до Народних Домів...“ І так далі, і так далі.. А проте, пише він, молодь живе своїм життям! Автор приходить до заключення, що треба доконче модерних „місіонарів“, що вказувалиб загалоги, які є потрібні реформи; що сказалиб, що не треба цілого ряду різних дрібних організацій і клубів, а треба мати на місцях більш централізоване життя, що внесло би нового духа і оживлення.

ЩО ЯСНІШЕ ВІД СОНЦЯ?

На це питання дають большевицькі У. Щ. Вісти, друкуючи вірша Павла Тичини. В ньому пишеться, що є на світі щось ясніше від щастя, від живого роду і рідної хати. Є щось тепліше від людського серця і „ясніш од сонця“. Це — „Сталін, батько Правди, Сили й Змоги“.

Як далеко й куди дійде отсе огидне плазунство, важко вже й передбачити. Такою гидотою годують нині український нарід „найбільші поети“, а американські прислужники Кремля пробають це ще вщільювати і в американських робітників, задурманих большевицькими запродами.

ПОГОДИЛИСЬ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ В СПРАВІ СКИТАЛЬЦІВ

ВАСИЛЬ САДОВИЙ.

Така є нова „фігура“ у Львові, коли брати під увагу те, що відомляють советські джерела. Тепер він зветься Василь Григорович Садовий, що тому 35 років був ніби сільським хлопчиною, але за Советів їздив у Київ і Москву „визволяти“ і „возсоединяти“ західну Україну, а тепер в заплату за те є — заступником голови міської Ради у Львові. Не знати тільки, чи є яка людина, що знала Львів і Галичину до приходу большевиків, знала теж і ту „велику особу“, що її тепер розрекламовує большевицька пропаганда.

ВІКТОР І ЛІЗА...

Це такі побралися тепер в Карпатській Україні, про що пише советський журнал „Україна“. Віктор з „Великої України“, а Лізу стрінув під Будапештом, як „поневірялась в одного мадярського пана“. Привіз її до рідного села і так „сьогодні в Голубенному весіллі“ при звуках „нової“ коломийки: „Ой Сталіне, Сталіне, Сталіне великий, хочем бути в одній хаті з тобою навіки“. Хтоб гадав, що хоч на весіллі заспівають, що то молодий хоче бути з молододою в одній хаті навіки. Та де там! Тільки з одним Сталіном навіки!

ПЕРШИЙ БОЛЬШЕВИК У РОСІЇ.

Так назвав М. А. Алданов російського царя Івана Грозного у своїй книжці „Дві революції“, виданій французькою мовою в 1921 році. Як відомо, цей лютий і кривавий цар тепер у Советах у великих пошанах за те, що як пише московська „Правда“, справся „роздавити ідовиту гидру реакції й вів Росію по шляху творення великої централізованої потуги“.

„НІКЧЕМНІ ТИПИ“.

Так пишеться в большевицьких У. Щ. Вістях про Ігора Гузенка в Канаді, що „залюбився в свободу“, і про Віктора Кравченка, що написав книжку „Я вибрав свободу“. Обидва вони були урядовці советських амбасад. І як виявляється з роду українці. Перший викрив советське шпигунство в Канаді, а другий описує правдиво советське пекло. Супроти такого „нікчемника“ є хіба У. Щ. Вісти, а не ті люди, що роблять таку добру прислугу Америці, Канаді й людству, а ще українському народові зокрема.

Лондонський кореспондент часопису Нью-Йорк Таймс відомляє, що Злучені Держави і Совети погодилися щодо нової окремої організації, яка мала би займатись скитальцями і диспласованими особами. Було це на нарадах Комітету Обєднаних Держав Для Справ Скитальців і Диспласованих. Та нова організація не мала би бути дуже тісно звязана з Обєднаними Державами, якщо мала би гладко функціонувати, казав Джордж Ворен, представник Злучених Держав. Та замітне це, що советський представник пішов ще далі і був за те, щоби ця організація була „цілком незалежною“ й співпрацювала тільки з Асамблеєю Обєднаних Держав, і то через звязкового. Знов Ворен заявлявся за тісний звязок з Соціальною і Економічною Радою Обєднаних Держав. Сер Герберт Емерсон, високий комісар Інтер-Говернментел Коміті, що то займається скитальцями, підкреслив, що розміщення скитальців забере кілька років, та що ця нова організація, що буде займатись цією справою, мусить мати ясне поручення і ясні вказівки, а теж і найвищий авторитет, якщо має вивязатись з цього важкого завдання.

БАНДЕРА, АНДРЕС І ПАПА.

Вісті про те, що в Карпатах та на Лемківщині існують повстанці, що їх звать „бандерівцями“ виясняють большевицькі У. Щ. Вісті дуже просто. Пишуть, що це „бандити“, звязані з „вихованцем німців“ Бандерою, та що в тому є „рука Ватикану“, а можливо й польський генерал Андерс, що командує польськими військами, що є в Італії.

ТАКИ ЛІПШЕ В ПОЛЬЩІ, НІЖ В СССР!

Так думають принаймні польські жиди і покидають советську територію, якщо тільки мають змогу. Покидають навіть таке місто як Львів і переносяться до польських міст як Краків, Лодзь, Люблин, Ченстохова чи Варшава, не зважаючи, що в Польщі ще далі шириться антисемітизм. З Сибіру вернуло до Польщі вже 10,000 жидів, а ще має вернути 160,000. Таке пише жидівська газета „Форвертс“ з 25. лютого на підставі відомостей, що їх дістала від делегації жидівських соціалістів, що прибули з Польщі до Америки.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597-7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

3 НАДІСЛАНОГО ЗО СВІТУ**ПЕРША ЖЕРТВА.**

Навряд, чи слова великого гетьмана про „чайку-небогу", що вивела чаєнят при битій дорозі, можна було застосувати до України будь-коли з більшою точністю, як власне вчасі другої світової завірюхи. Земля наша, так густо зрита кулями, так обильно зрошена кров'ю і так щедро засіяна трупом упродовж віків, стала в останній війні центром найзапекліших в історії людства боїв.

Серце розривається з болю, п'ястуки затискаються з люті на саму згадку того, що доводилось зазнати нашій країні й пережити нашому народові під час цієї божевільної мясорубки. Щоби змалювати ту суспільну руїну та безодню горя і недолі, немає ані людських слів, ані досить ярих красок. Можливо колись Нестор напише новий літопис цей найбільшої грози; можливо з'явиться новий Данте та створить новий епос, перед яким мусить збліднути всяке пекло.

Ось рік 1938. На політичному небосклоні нависли важкі як олово й темні як осіння ніч хмари. В повітрі уже відчувалося запах пороху. А народ наш, виконуючи свої щоденні обов'язки далі вивчав „Короткий курс історії КП(б)У" і не випростовуючи спини від невільничої праці ще й змушений був співати, що „жити стало краще, жити стало веселіше". В тому часі події в Карпатській Україні продирались через Збруч і доходили аж до Дніпра, хоч і через густий фільтр різноманітної пропаганди. Але народ відчував у чому діло. Відчув, що чужа сила творила там для себе пригоди обставини, але як тільки український нарід намагався використати це для себе, то спробу цю втоплено в крові. А як той руський молодець — Зенон Косак — звернувся ізза цього з протестом до гітлерівського представника в Хусті, то дістав коротку відповідь: Здайтесь! Та що таке не буває в ширих українських синів, то доказав цього Косак своєю смертю на зелених схилах Карпат. А нарід наш перший склав жертву крові в боротьбі проти гітлерівського „нового порядку".

Дорош Заграва, Мадрид.

НИКОГО КРІМ НЬОГО...

В Царгороді стоїть в італійській церкві Святої Диви Марії чудова статуя Христа Спасителя. Ласкаве і добре обличчя Його завше притягає мене до себе і я так люблю зайти до тої церкви, коли там тихо й нікого немає.

Тепер, весною, я бачу завжди біля ніг Христа китиці чудово

пахучих фіялок. Отся постійна присутність квітів, завше свіжих і завше на одному і тому самому місці, прикрашуючих рани від цвяхів на святих ногах — звернула мою увагу. Та якось випадково побачив я і ту таємну, побожну жінку, що поклала на божественні рани китиці свіженьких фіялок.

В церкві нікого не було. Я мовив перед образом цієї статуї Христа, коли несмілі вагові кроки і кашель порушили глибоку тишу храму.

Бідна бабука тримала в сухих схудлих руках свіжі китиці фіялок...

Ставши на носки, щоби зручніше було діяти, вона взяла вчорайші квіти і на їх місце поклала нові, зітхаючи й цілуючи кожен квітку.

Мені дуже захотілося розпитати її.

— Ви, я бачу, не тутешня. Здалека приїхали?

— Здалека? — перепитала бабуся з подивом дивлячися на мене.

— Так, я здалека, — додала вона.

— Алеж звідки? — настоював я.

— Зза кордону, там де лише гори... Щоби прибути сюди мені велику подорож прийшлося зробити.

— Давнож тут? — запитую.

— Давно вже, — втомлено відповіла і трохи згодом задумливо додала: Мене звідтам викликав мій син єдиний... перед смертю... Тепер я залишилася одна... з Ним. І вказала на Христа.

— Чомуж не вертається до дому, до своєї країни?

— Цеж так далеко!...

— Є там же хто з близьких?

— Нікого.

— А тут?...

— Також нікого крім Нього, відповіла, поглядаючи на Спасителя в живій статуї...

Помалу миготіли свічки, ледве освітлюючи тьмяну церкву.

Бажаючи задовольнити мою цікавість бабуся лагідно додала:

— Я простираю руку по милостиню... Усеж, що отримую, я приношуб Йому... Тепер купую щодня фіялки, потім гвоздички, далі троянди, а на Страсному Тиждні ставлю дві великі свічки. Останні слова вона промовила з якоюсь то особливою диточою гордістю, ніби бажаючи показати, які великі вона ставить свічки.

Я допоміг їй покласти квіти біля ніг чудової статуї Христа, а вона зробила прощальне привітання рукою й зникла в темряві храму, залишивши в мене гарування таємного видіння...

Микола Забелло, Царгород.

**Мучеництво України—
найбільший злочин!**

„Україна! Ані її назви, ані її кордонів не має на мапі Європи"; країна-фантазма. Якщо запитаєте росіян-емігрантів, чи советських, за виїмком фікції, яку ці останні намагаються зараз заступати — поляків чи румунів, вони вам скажуть: Україна не існує. Тимчасом поневолення й мучеництво України це найбільший злочин, який знає історія!

„По її безкраїх ланах між Європою й Азією упродовж століть прокотились найрізноманітніші племена й раси; тому то історія України так багато в події переломного значення.

„З Іваном Грізним починається російський імперіалізм. Україна змушена обставинами, стається союзником Росії; зразу союзником, а опісля жертвою. І від того часу аж по рік 1917, коли було проголошено самостійну українську республіку ціла її історія не є нічим іншим як тільки боротьбою за державну незалежність. Плідними землями України поділились Росія й Польща; ця доба в історії України називається руїною. Україна ні на хвилину не залишає боротьби проти окупантів, але після бою під Полтавою в 1709 р. ця боротьба безуспішна. Всеж таки український національний рух не завмирає й досягає свого вершка в р. 1919. Українська історія, література, етнологія є зброєю в цій нерівній боротьбі. Палкі вірші Шевченка збуджують у народі безмірний ентузіазм. В добу „декабристів" (1825) творяться в Україні тайні революційні товариства, з метою вибороти Україні втрачену незалежність.

„В р. 1917, коли почала валистись Росія, Україна вже має свій парламент. Цей період боротьби українського народу зв'язаний з іменем Симона Петлюри.

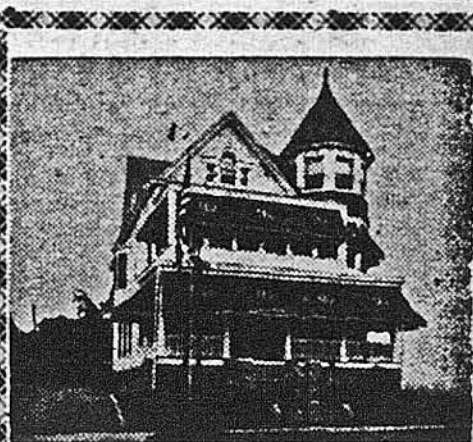
„У Версалі чотири країни ділять територіями України: Росія, Польща, Румунія й Чехословаччина погодились, а Україна стає країною-фантазмою.

„Перестає існувати українська держава, але не припиняється боротьба за неї народу українського. Навпаки, вона поглиблюється й радикалізується".

Це так пише еспанський католицький часопис „Сінбо", Мадрид, з 26. січня 1946.

ГАРНЕ ВЕЛИКОДНЕ ЧИСЛО

Видаване в Оліфант, Па., для української молоді "UKE VIEWS" вийшло гарно зредаговане за місяць квітень як „Великоднє число".

**МИРОН
ЛИТВИН
і СИН****УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ**

Обслуга щира і чесна

801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place

IRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
нижчій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗАБАГАТО

Завжди ЩАДІТЬ дещо
з вашого забезпечення.

Ми уладжуємо прекрасний ЦІЛИЙ
ПОХОРОН за \$150.00

У випадку смутку в родині кличте:

KAIN MORTUARIES, INC.

Найбільший український
погребовий зарядчик
в Америці

S. KANAI KAIN, Pres.

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone PE 4-4646

— or —

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

86 ELIZABETH AVENUE,

NEWARK, N. J.

Phone Bielow 3-6762

ELIZABETH, N. J.

225 WEST JERSEY STREET

Phone: EL 2-3611

**ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL DIRECTOR
& EMBALMER**

ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ
В СТЕЙТІ

NEW JERSEY

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ
ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА

У випадку смутку в родині
кличте як в день так і в ночі:

JOHN KOWALCHUK

79 Sussex Street

JERSEY CITY, 2, N. J.

Tel. RErgen 4-5131

**ПЕТРО
ЯРЕМА**

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами
в BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK і ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-8568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
(cor. E. 155 St.)

707 Prospect Avenue,

BRONX, N. Y.

Tel.: MEIrose 5-6577